

Arbejde vil ganske vist først være mulig ved en Efterprovelse af det omfangsrige arkivalske Materiale, der danner Grundlaget for Bogen, men Fremstillingen gør i det hele og store et overbevisende Indtryk, selv om Forf.s sammenfattende Vurderinger nu og da forekommer vel summariske. Den nye Christianssands Stifts Historie er af stor Interesse ogsaa for dansk Kirkehistorie, da Udviklingen i de to Lande i dette Tidsrum opviser saa mange Lighedspunkter. Ved sin hele Tilrettelægning er den desuden egnet til at danne Forbillede for en tilsvarende dansk »Stiftshistorie«, som i saa høj Grad tiltrænges i vor Litteratur. Da der som bekendt ikke findes nogen samlet norsk Præstehistorie, er det yderligere en Fortjeneste ved Bogen, at der i et Tillæg meddeles en kortfattet, men især paa arkivalske Kilder hvilende Oversigt over samtlige Præster i Christianssands Stift i det 18. Aarhundrede.

Bjorn Kornerup.

Tidligere Udenrigsminister, Dr. Halvdan Kohts nye Bog: *The American Spirit in Europe* (1949) giver langt mere end Titelen lover: i Virkeligheden er det en Oversigt over Forholdet mellem den nye og den gamle Verden i de sidste to hundrede Aar. Emnets Omfang er umaadeligt, og Forfatteren har iøvrigt stadig svært ved ikke ogsaa at overskride de Rammer, der her er angivet; et Kapitel som: *World Cooperation and Science* rækker saaledes langt ud over den amerikansk-europæiske Vekselvirkning. Men man skal selvsagt ikke gaa i Rette med Prof. Koht i den Anledning. Læserne faar paa denne Maade en udmærket Redegørelse for Amerikanernes Indskud i praktiske Opfindelser, tekniske Fremskridt og anvendt Naturvidenskab. Det er næppe egentlig nyt, men en samlet og overskuelig Redegørelse, og afgjort overraskende er Bogens Oplysninger om, i hvilken Grad Amerikanerne har været Foregangsmand i Organisationsarbejde af den forskelligste Art.

Det følger af sig selv, at en saadan vidtspændende Fremstilling ikke overalt kan bygge paa Førstehaandsforskning, men i en Række Tilfælde mærker man, at Forfatteren har gravet dybt og gjort selvstændigt Arbejde; det gælder Kapitlerne om Frihedskampen og Borgerkrigen med deres Virkninger paa denne Side af Atlanterhavet. Og man føler atter og atter, hvor nært personligt Kendskab Prof. Koht har ikke blot til amerikansk Historie og Filosofi, men ligeledes til det vestlige Fastlands Skønlitteratur.

Hans Interesse for denne Verdensdel og hans Forstaaelse af

dens Betydning i Menneskeslægtens Udviklingshistorie gaar langt tilbage i Aarene; hans Tro til dens Fremtid og Muligheder er saa grundfæstet som Amerikanernes egen, og man kan ikke andet end beundre det Skarpsyn, som her gør sig gældende. Umiddelbart skulde man nemlig ikke synes, at det amerikanske Samfund vilde tiltale en Mand med Halvdan Kohts social-ideologiske Indstilling og Forudsætninger, men han erkender rigtigt, at Demokrati og Frihed er det bærende i De Forenede Staters offentlige Forhold og Aandsliv, og han slutter med at fremhæve Nordamerikas leadership of Western civilisation som det foreløbige Resultat af de to Aarhundreders Udvikling.

I en vis Forstand vil ingen vel nu bestride denne Kendsgerning, men andre vil vel nok formulere Paastanden herom paa en noget afvigende Maade i Betragtning af den aandelige Forfladigelse, den Nivellering nedad, som dette Forhold uomtvisteligt har betydet jævnsides med, at en umiskendelig Kulturspredning er foregaaet. Og enkelte Læsere vil maaske i denne Sammenhæng ogsaa savne i hvert Fald nogle Bemærkninger om Amerikanernes Syn paa det gamle Europa, hvor deres Aand altsaa nu virker. Det er ikke uden Interesse.

Erik Møller

Da den 1. amerikanske armé i april 1945 spredte sig ud over Harzen og Thüringen stødte den forskellige steder på hemmelige depoter af tyske officielle dokumenter. På et enkelt sted fandt man ikke mindre end 300 tons dokumenter fra Auswärtiges Amt. Et af hoveddepoterne var beliggende i Meisdorf. 10. april 1945 modtog dette ordre fra Berlin om øjeblikkelig at tilintetgøre dokumenterne fra tiden efter 1936. Da de amerikanske tropper nåede frem nogle få dage senere, var tilintetgørelsen begyndt, men blot mindre dele var blevet ødelagt. Samtlige dokumenter førtes bort fra de forskellige evakueringspladser til en foreløbig opsamlingscentral på slottet i Marburg. Herfra sendtes de senere til Telefunkenhaus i Berlin (amerikansk sektor), hvor de opstilledes efter den gamle tyske arkivordning. Da indsamlingsarbejdet var afsluttet, viste det sig, at samtlige dokumenter fra grundlæggelsen af det nordtyske forbund i juli 1867 og indtil 1920 var fuldstændigt i behold. For perioden 1920—36 opdagedes mindre huller. Fra den egentlige nazistiske periode er lakunerne større, og navnlig fra krigstiden mangler der meget. Dog er der bevaret spredte dokumenter helt frem til Tysklands kapitulation i maj 1945. Enkelte spredte dele af Auswärtiges Amts arkiv er